

egészséges konzervatizmusa az új jogszabályt a régi formákban bujtatják be, hogy a változás ne legyen szembeszökő. Ha tehát a jog egészségesen fejlődik, hirtelen és radikálisan új jogok, jogszabályok nem keletkezhetnek. Történeti példákkal igazolja tételét egyes jogrendszerekből.

A jövő jogának megállapításánál jelzi, hogy a jövő joga úgy területi, mint személyi tekintetben terjeszkedni fog. A jognak különös tulajdonsága a terjeszkedési törekvés. A jogszabályok uralma alá mindtöbben és többen rognak tartozni, jelzik ezen terjeszkedési tendenciát, azon nemzetközi mozgalmak, amelyek különösen a forgalmi jogok egyenlősítését célozzák. Ezek a mozgalmak még csak kezdetek, melyek mindig nagyobb és nagyobb arányokat fognak ölteni és már a legközelebbi időkben is pozitívabb törvényalkotásokban öltenek majd testet, ha csak közbejövő katasztrófális, zavaró erők meg nem akasszák a jognak ezen irányát.

A jövő jogának különösen két vezényszavát emelte ki. Ezek a jelen viszonyokból fakadnak. A jelen joga: *férfi jog*, a jövő joga: *a női érdekek joga*. Helytelen azoknak véleménye, hogy a nőknek csak a tűzhely körül van a helyük. Ha azok, kik ezt vallják, tűzhelyet és férjet tudnak szerezni a nőknek, igazuk van, de ezt meggátolják a kereseti lehetőségek s így a női jog kifejlődése a munkaság jogának fogalmával függ össze. Szellemeim hivatkozik egy középkori jogászra, aki az akkori gazdasági viszonyoknak megfelelőleg makulatura érveket hozott fel a nők ellen, kik e jogász felfogása szerint rosszak, gonoszak, cséltetők és minden bajnak kútforrásai.

A fejlődés gondolatát nem tartalmazza. A történeti iskola dobta az evolúció gondolatát a jog és természettudományokba. Hogy melyik felfogás a helyes, a történetből vett példákkal alig lehet eldönteni. Ókori ásatások és papiruszletek azt igazolják, hogy a leltűnt népeknek is volt oly élénk forgalmi joguk, mint például az angoloknak. A csekk, a váltó, stb. tételforgalom eszközei már itt léteztek volna. Ezt azonban tulzásnak tartja és hisz a fejlődés gondolatában.

A jog a természettörvények által adott anyagi és szellemi szükségleteket iparkodik biztosítani az emberek részére és így a jog a *jövő joga a természettörvényeknek van alárendelve*. A jövő joga tehát, minthogy az emberek nem hisznek a hordóban lakott Diogenesnek mindenről való lemondásában, bár az életszükségleteiről való lemondás bölcs dolog igen sokaknak nézete szerénit, — és hogy a kettő közül mi a helyesebb, elméletileg eldönteni nem lehet, a jövő joga a javak helyesebb és igazságosabb megoszlása irányában fog fejlődni.

A világjog gondolatával is foglalkozik. Ez azonban mesterséges uton el nem érhető, hiszen a rómaiak is csak látszólag tartottak fenn, a nagy birodalomban azonos jogot. Az élet keresztül tolakodott a formulákon és a régi köntösbe új, különös jogot vitt be. A jog egységesítése már az internacionáléban is megnyilatkozik és igen sok tudósnak volt jámbor óhaja. Nézete szerint csak az egészséges fejlődés az, amely esetleg ezen egységesítési programot megvalósítja.

A jövő joga, minthogy az emberi szükségletek igazságosabb kielégítését fogja biztosítani és minthogy az összműködés szabályosabb és pontosabb lesz, a természettörvények adta értékek kihasználásában a jogi világban fennálló erőfogalmak összeközlését él fogja harántani. Rámutat a prevenció nagy térfoglalására, a meggátolásnak hasznos eredményeire, mely a jövő büntető és egyéb jogát is uralni fogja. És így a jövő joga a *„szeretet joga”*. A jog célja, hogy ne legyen jog. A jog végső fejlődésében a jogot meg fogja szüntetni.

BANKETT A LLOYDBAN.

Felolvasás után déli egy óraker társas ebédre gyűltek össze a jogászgűlés részt-

vevői a Kass-vigadó Lloyd-termében. A virágokkal pazarul díszített teremben kedélyes hangulatban ültek együtt a vendégek. A felköszöntők sorát Kray István kezdte meg, lelkes hangú pohárköszöntőt mondván a legelső magyar emberre, a királyra. Rósa Izso dr mondta a következő felköszöntőt Nagy Ferenc dr-ra. Nagy Ferenc a szegedi közönség lelkes vezetőit, Lázá György dr-t, Rósa Izso dr-t és Kray Istvánt éltette. Perjessy Mihály dr Szász-Schwartz Gusztávot köszöntötte föl, viszont Szász-Schwartz Gusztáv a jogászegyesület tagjaira mondott pohárköszöntőt.

Derűs epizódokban sem szűkölködött a társas ebéd, amelyek közül két különösen kedves epizódot jegyeztünk föl.

Egyiket Nagy Ferenc dr szolgáltatta szegedi emlékeiről való elbeszélése közben.

— Amikor először jártam Szegeden, — ugymond — régen volt, még az árvíz előtt. Egy régi öreg szállóban laktam, ahol azonban fiatalok voltak a szobaleányok. Most egy új modern nagy szállóban lakom, — de a szobaleányok, azok öregek.

Nalaki ekkor közbeszólt:

— Ugyanazok a szobaleányok vannak még mindig?

Szász-Schwartz Gusztáv dr mondotta a másik kedves megjegyzést, reflektálva Nagy Ferenc dr felköszöntőjére, melyben őt, mint a jogászgűlés primadonnáját aposztrofálta:

— Nagy Ferenc azt mondta rólam, hogy én a jogászgűlés primadonnája vagyok. E kétes értékű bókkal szemben ki kell jelentem, hogy nem egészen talál a hasonlat, mert a primadonna mindig a más nótáit dalolja, míg én mindig csak szerzeményeimet fújom. Nem is szólok a nem különbözőségről, pedig hát bennem is van annyi férfiaság, hogy megtudom különböztetni a fiatal szobaleányokat az öreg szobaleányoktól.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET

Színházi műsor.

Kedd: Hoffmann meséi, opera. (Páratlan 1/3). Szerda: Cárno, színjáték. (Páros 2/3). Csütörtök: Hegedűs Gyula vendégfelléptével: Csitri, vigjáték. (Bérlet-szünet.) Péntek: Hegedűs Gyula vendégfelléptével: A hüllenség iskolája, vigjáték. (Bérlet-szünet.) Szombat délután: Nagy diákok, a szünidei gyermektelep javára. — Este: Hegedűs Gyula vendégfelléptével: Utánam, színmű. (Bérlet-szünet.)

Vasárnap délután: Elvált asszony, operett. Vasárnap este: Berkovics és társa, operett. Bemutató. (Páratlan 3/3).

Új színházi éra Szegeden.

(Saját tudósítónktól.) A színházak és a beszélő mozik néhány hét előtt való budapesti harca, amelybe döntő súlylyal akart beleszólni a főkapitány, méltóképen példázta azt a sanyaru helyzetet, amelybe bürokratikus intézkedések a vidéki színházakat juttatták. A fővárosban egyre-másra születtek színházi tervek és alig hódította meg Budapest és Budapesten keresztül az országot a „Népopera”, már is új színház alakulásáról hallottunk, Erdélyi Miklósnak, a nagyváradi Szigligeti színház igazgatójának nevével kapcsolatban. A Budapesten való színházcsinálást még mindig jó üzletnek látják és az igazgatók, akik egy-egy színház élén melegen ülnek, némán kénytelenek nézni új vállalkozások alakulását, mert az ellenük való akcióbalépéshez nem találják jelszavakat. A beszélő mozik ellen aztán együttesen indultak hadba, mert — ó önzetlen protektorok! — a színház irodalmat szolgál, a beszélő mozik nem, meg kell tehát védeni az irodalmat a beszélő mozik ellen.

Ugyanez a nofizma és néhány százesztendő frázis a színházak egyedárusága révén a legnyomorosabb színházi és szórako-

zási viszonyok közé juttatta a nagyobb vidéki városokat. Hihetetlen, hogy közéleti dolgokban mire merészkednek Magyarországon az emberek és hogy a fejlődésképes vidéki városokat merő konzervatizmusból mint szorítják a meddőség keserűsége, terméketlen útjára. Egész Magyarországon két vidéki város van, ahol a színházvállalkozók megengedni kegyeskedtek, hogy télen, a színházi szezon idején pénzért egyéb szórakozáshoz is hozzájuthasson a közönség, mint a színházhoz. Csak Debrecen és Nagyvárad van abban, a többi nagy vidéki várostól irigyelt helyzetben, hogy télen át állandó kabaréja is van. Aki a mai gazdasági rend ismerésében az alfáig eljutott, nagyon jól tudja, hogy ez a verseny azokban a városokban a színháznak csak használ.

A többi nagy vidéki város: Szeged, Arad, Temesvár még mindig nyögni kénytelen a színházi egyedáruság nyűgét és ezzel lemondásra kényszerítik fejlődésképeségének azokról a föltételeiről, amelyekre már rég megérett és amelyeknek beteljesedése nélkül új útjaira nem juthat el. Szeged közgyűlése kétszer fölirt már a belügyminiszterhez, hogy járuljon hozzá a szabályrendelet ama rendelkezésének megváltoztatásához, amely a színháznak a kilenc hónapos téli szezon alatt egyedáruságot biztosít. A belügyminiszteriumból mind a kétszer elutasító válasz érkezett és most a közoktatásiügyi miniszteriumban van az a harmadik közgyűlési határozat, amely a szabályrendelet megváltoztatását a város fejlődése érdekében ismét nyomatékosan sürgeti. Somogyi Szilveszter dr, a város modern gondolkodású főkapitánya is minden rendelkezésére álló eszközzel azon van, hogy az ősi szabályrendelet megváltoztassék és nagy örömmel látná, ha Szeged színházi életébe második színház, esetleg idővös kabaré kapcsolódna és ezzel a város nappali és éjjeli élete új lendületet nyerne. Tudunk pénzcsoportokról, amelyek szívesen építék meg a fényes, modern második színházat és vállalkozó szellemű emberekről, akik készséggel finanszíroznák egy kabaré megépítését és működését. Pedig ezek a pénzemberek nem esték a fejük lágyára, de új munkásságok új terümenait elzárja előlük a bürokratizmus, amely régi szabályokon nyargalva nem engedí átlépni ezt a várost az élet és vállalkozásoknak azokon a keretein, amelyek a munkásságnak és vállalkozásnak elég teret adtak akkor, amikor a mai palloták helyén kicsi házak között komótosan nyújtózkodott el a jó patrótizmus.

A színházi egyedáruság kicsorbult élő frázisba kapaszkodik, azt mondják, hogy a vidéki színház nemzeti missziót teljesít. Ezt a meghatározást nagyon jól ismerjük komoly formában is, olvastuk: az irodalomtörténetben és a nemzeti történetben. Ennek a misszióknak a természetrajza nagyon megváltozott, az új viszonyok tartalmától egészen megfosztották és ezzel frázissá devalváltak. Értéke ma csak a színházigazgatóra van, mert a minisztériumokban és a szünügyi bizottságokban még hatni tud vele és így hatalmas pártolókat talál igaztalan ügyének támogatására. Azt aligha meri állítani egy igazgató is, hogy a verseny megölné. Csak mai kényelmes helyzetétől fosztaná meg, amikor nem kénytelen számolni a közönség fejlődő igényeivel, mert egyedül van a piacon és így megvenni kényszerülnek minden portékát, amit ő árul. Csak így történhetik meg az a botrány, hogy Szegeden nem rég, a „Dolovai nábob leánya” előadásán felvonás közben összeesett a függöny, hogy különösen az idén a nagy Szeged esté-
röl-estére zsufolt színházában alig egy-két kivételével olyan emberek vendégszerepeltek szerződtetési célból, akik beszélni sem tudtak és képtelenek voltak megbékélni azzal a valósággal, hogy kezük is van, még hozzá kettő.

A vidéki színház vezetése, szelleme és vele a róla való ideológiák egészen megváltoztak,